

Rasmus Lindblad
Vätternvårdsförbundet
Tel 010-223 63 54
Rasmus.lindblad@lansstyrelsen.se

Protokoll vid Vätternvårdsförbundets Samförvaltning Fiske 2025-04-09 på Almnäs bruk i Hjo.

1. Mötets öppnande

Ordförande Annica Magnusson förklarade mötet öppnat.

2. Upprop

Samtliga mötesdeltagare ropades upp av ordföranden.

3. Förslag till dagordning

Dagordningen godkändes med de föreslagna ändringarna.

4. Val av justeringsperson

Petter Jakobsson föreslogs som justeringsperson.

Petter Jakobsson valdes till justeringsperson.

5. Föregående protokoll

2024-10-09, justerat och utskickat.

Samförvaltningen godkänner protokollet och lägger det till handlingarna.

6. Informationspunkt: Nytt från kommunerna

➤ Karlsborg:

- Undersökning och åtgärder i fem Vätterbäckar norr om Karlsborg via LOVA-medel. 2024 har vandringshinder i två av bäckarna åtgärdats. Öringar har redan setts på de nya områdena.

- Till hösten kommer Anders att redovisa mer om PFAS från Karlsborgs flygplats efter besök på Karlsborgs flygplats till sommaren.
- **Jönköpings kommun:**
 - Räkning av smolt förbi som passerar vid Attarpsdammen. Man märkte fisk, men återfann inga när de passerade.
 - Dunkehallaån, åtgärder och efterbehandling av förorenade områden.
 - Munksjön en del åtgärder i vanlig ordning.
 - Tabergså, förorenade dammar har sinkat processen med åtgärder.
- **Habo kommun:**
 - Tillståndsprövning av ombyggnad av avloppsreningsverk, breddningen kommer att minska avsevärt. Genomförande under nästa år, kostar ca 300–400 miljoner kronor.
 - Grenens fiskodling har lagts ner och miljön har återställts.
 - Trafikverket har arbetat med Nykyrkebäcken, ny vägtrumma ska komma till.
 - Mycket åtgärder på gång framgent.
 - Projekt för att undersöka båtbottnsfärg i hamnar i år.

Jonny lyfte frågan om hur kommunerna jobbar med livsmedelsberedskap. Alla kommunerna rapporterade att de jobbar med frågan.

Jonny lyfte att graden av försörjningsberedskap kan vara väldigt låg och att t.ex. Värnamo kommun bedöms ha endast ca 5%.

7. Informationspunkt: Brukarorganisationerna rapporterar

- **Yrkesfisket:** Har haft årsmöte och lagt en del fokus på den nya förvaltningsplanen.
- **Fiskevattenägarna:** Inget att rapportera.
- **Fisketurism:**
 - Vi ser att fiskevården gett effekter, fisket är enormt bra! Förr dippade fisket på våren, men nu är fisket bra hela tiden och rapporter om bra fångster kommer från hela sjön.
 - Ökad efterfrågan på guidningar i Vättern, snarare än Väner.

- Mer attraktivt med fler fiskar, snarare än större fiskar inom fisketurism just nu.
- **Turism:**
 - Ny version av tidningen Runt Vättern med skogarna och kultur i fokus.
 - Utvecklar nätverket mycket, många vill vara partners. I nätverket ska man känna att man kan vara med och påverka.
 - Nätverksträff i Karlsborg nu i vår. Tematiska digitala träffar, i vår träff med barnfokus.
 - Ökad efterfrågan på att åka båt/transport över Vättern/runt på Vättern, många vill uppleva Vättern från vattnet.
 - Runt Vättern tar gärna emot inspel och bidrag till hemsidans delar som berör fisk, fiske och upplevelser på vattnet.
 - Stark trend med "autenticitet" besökare vill se det vi har och det som gör området unikt. Många vill uppleva lokalproducerad mat. Stor trend med pilgrimsvandringar också.
- **Sportfiskarna (via mail):**
 - En ny medarbetare till Jönköpingskontoret.
 - Nu förmånstagare för Svenska Postkodslotteriets stiftelse, vilket kommer att bidra till att växla upp verksamheten ytterligare.
 - Vår/sommar ny romtäckt på harr med insamling från Hökesån och Visingsö hamn. Odling i egen anläggning i år.
 - Övervakning av harr under 2025 för att se om tidigare års utsättningar gett effekter.
 - Ansökt om finansiering för det fortsatta arbetet med harren från Jordbruksverket i samverkan med länsstyrelsen. Involverar fortsatt romtäckt, etablering av genbank och informationsinsatser till allmänhet och skolklasser.
 - Biotopsförbättrande åtgärder i Vätterns tillflöden på gång tillsammans med Habo kommun.
 - Arbete med restaurering i Ålebäcken under året.
 - Vätterns fiskevårdsfond lever och det finns möjlighet att både söka från fonden och skänka bidrag.
- **Vätterns Fritidsfiske-fiskevårdsförbund:** Precis haft årsmöte och just nu är 13 klubbar anslutna runt Vättern, ett omtag är på gång, vilket förhoppningsvis leder till fler anslutna klubbar senare i år.

8. Informationspunkt: Nytt från Länsstyrelserna

- PFAS kräfta - nu samma kostrekommendation som fisk, i väntan på risk-nyttovärderingen från EFSA. Insamling av öring planerad för 2025. Jämförelse mellan halter i sedimentprover och kräfta pågår. Inväntar resultat från Vätternvårdsförbundets analys av provbankade rödingar från förr.
- Harr – fiske efter harr är nu förbjudet. Harr i stort fokus framgent med bland annat lekfiskräkning, flugutter, workshops, litteraturstudie gällande parasiter, predationsstudier, födovalsanalyser, förstärkningsutsättningar m.m. Sportfiskarna har ansökt om medel till genbank via Jordbruksverket.
- Lekfiskräkningen av harr visar tydlig negativ trend i beståndet, arbete med att få in fler lekfiskräknare pågår.
- Flugutterfisket har gett dåliga fångster av harr och medelstorleken har ökat. 2024 fångades inga harrar yngre än 3 år.
- I telemetrin märktes 50 harrar från Hökesån, Hjoån, Röttleån och Visingsö hamn. Än så länge kan man läsa ut att harrarna är jämförelsevis stationära, även om några simmat långt. Harrarna uppehåller sig grunt, vilket gör dem svårare att detektera med mottagarna. Mer analyser är på gång.
- Genetisk analys av harrar (96 st) visar på ingen inavel, men också väldigt liten skillnad mellan olika lokaler. Hjoån avviker mest genetiskt från övriga vattendrag.

Pierre informerade om att förvaltningen av kräftfisket i Hjoån har avstannat och att det sannolikt skulle kunna påverka harren negativt. Kanske skulle man kunna fiska bort kräftor i ån för att se om det ger effekter?

Anton instämmer med att det skulle kunna ge effekt och att även om det inte gör det så är det inte fel att prova med tanke på den akuta situationen för harr.

- Kräftpå projekt Vättern – SLU har skickat in ansökan till Jordbruksverket. I projektet ska olika förvaltningsmetoder testas. Startar fullt ut först 2026 och medel erhålls. Innefattar arbete mot ersättning för de yrkesfiskare som deltar i projektet.

- Telemetri – Utvärderingar kommer att göras efter att data tömts ut mottagarna nu i vår. Därefter kommer mottagarna att glesas ut i sjön och placeras ut i vattendrag i stället. Som det ser ut nu kommer många av de tidigare märkta fiskarna att vara ”ute” ur systemet snart i och med att batterierna i sändarna tar slut och då har det inte varit självklart att fortsätta projektet eftersom det är väldigt dyrt och brist på medel. Nu har man kommit fram till att man ska fortsätta märka öring och eventuellt lax.
- Laxutsättningarna – årets utsättning klar, det blev ca 15 000 klarävlslaxar från Gammelkroppa. Tillgång på lax framöver kommer att bli en utmaning.
- Invasiva främmande arter – fortsatt inventering av rovmärla 2025 och kolla på djuputbredning. Förstudie för att se vilka möjligheter som finns för att etablera saneringsstationer med hetvattenstvättar i hamnar för att minska risken för spridning av invasiva främmande arter.
- Regelunderlag – utvärdering av hullinglös krok är snart klar, karta över gäddlekplatser är också snart klar. Utvärdering av telemetridelarna som berör fredningsområden startar efter tömningen av mottagarna.
- Åtgärdsarbete tillflöden – Nationella omprövningen av vattenkraft fortsätter med samråd med verksamhetsutövare. Går lite långsammare nu eftersom politiken pausat processen fram till 1/7. Åtgärder planeras i flera tillflöden. Fiskräknare har köpts in och kommer ut i Hornån och Röttleån för att övervaka harren. Ytterligare en kommer ut i Hökesån senare.
- Samverkansmöte med yrkesfisket planeras nu i vår.
- Licenser/dispenser – enstaka ansökningar, befintliga dispenser för yrkesfisket löper ut halvårsskiftet 2026 och arbetet med dispenserna påbörjas till hösten. Möte med HaV i slutet av 2024 kring licenshantering för Vättern och Hjälmarens.
- Fisketillsyn – 2024 låg i nivå med tidigare år, ny plan för 2025 är framtagen och budget är klar. Samarbetet med yrkesfisket har varit väldigt värdefullt i tillsynen. Det finns mycket spökredskap i sjön och dragning har gjorts vid flera tillfällen. Det behövs mer informationsinsatser och många känner inte till svenskafiskeregler.se.
- Informationsarbete - ny Youtube-kanal. Kom gärna med idéer och inspel, ska fungera för hela Vättern. Alla informationsskyltar runt Vättern är nu utbytta.

Jonny lyfte vikten av en kontinuitet i den informationen som går ut med tanke på desinformation som sprids och Pierre instämmer att det är viktigt att motverka felaktig information som får stor spridning i sociala medier.

Anders lyfter att han också sett en hel del konstiga kommentarer i sociala medier och fakeprofiler som sprider felaktig information.

Anders lyfte också att Samförvaltning fiske-sidan på vattern.org behöver uppdateras.

Åse lyfte att Runt Vättern kan vara behjälpliga genom att sprida filmer via sitt nätverk.

9. Informationspunkt: **Nytt från SLU**

- Patrik Bohman ny chef.
- Nya publikationer nätprovfiskerapporter 2023, Pelagisk fisk i Vättern 2024, Kräftrapport stora sjöarna.
- Ny fiskbarometer, baseras som tidigare på dödlighet, biomassa/abundans och storlek/ålder.
- Spöreg - börjar få ihop en hel del data, 101 fisketurer från Vättern, nu kan man räkna på bland annat fångstindex, storlek m.m. Fler lax och öring per ansträngning i Vättern jämfört med Väneren. 0,1 röding per timmes ansträngning, alltså 1 röding per timme.
- Symposium i september för att diskutera Spöreg och användningen av den typen av data.
- Data insamlat via Spöreg visar att man fångar lite större individer generellt jämfört med i provfisken.

Ove lyfte att det stämmer bra överens med egna erfarenheter eftersom man sällan får mindre röding i fisket.

10. Informationspunkt: **Nytt från HaV**

- Fiskelagsutredningen rullar på, HaV deltar med sakkunskap i utredning och också Länsstyrelsen. Det rör bland annat att samla in data från fritidsfisket och införliva kontrollförfordningen.

- Art- och habitatdirektiv, pågår utvärdering av arter och habitat, HaV granskar och lämnar synpunkter. HaV har lyft att harr i Vättern går dåligt.
- Stort uppdrag med datainsamling stora sjöarna.
- Bestånds- och ekosystemanalys samt kunskapsförsörjning fritidsfiske är löpande projekt.
- HaV har äskat medel för bland annat datainsamling.
- Många regeringsuppdrag just nu - Utvärderar medelsanvändning av anslag 1:2 och 1:11. Samförvaltningsformer för ett mer intressentdrivet åtgärdsarbete för kustekosystemens återhämtning. Reviderar ålförvaltningsplanen, ska redovisas 1 oktober. Vattenkraftens påverkan på ekosystem och arter. Ta fram förslag till nationell restaureringsplan och författningsändringar. Redovisa hur arbetet med akvatisk restaurering kan stärkas.
- Mycket jobb med översyner, bland annat fredningen av harr i Vättern och märkning och utmärkning av fiskeredskap.

11. Informationspunkt: Nytt från Jordbruksverket

- Fortsatt arbete inom olika referensgrupper för vattenbruk, fritidsfiske och fisketurism, och yrkesfiske.
- Vattenbrukets tre åtgärdsgrupper 2025 – Lokalisering, kompetenshöjning och innovation, och beredskap.
- Flera planerade upphandlingar för yrkesfisket, bland annat för ökad arbetsmiljösäkerhet för yrkesverksamma inom svenskt fiske och säkerhetskurs för yrkesfiskare på fiskefartyg under 12 m.
- Pågående arbete fritidsfiske och fisketurism – kartläggning av samhällsekonomiska effekter av sportfiske i Mörrumsån och Byskeälven.
- Pågående arbete yrkesfiske – framtagande och spridning av informationsfilmer avseende svenskt yrkesfiske i och för skolor. Gäller bland annat Hjälmarén och Bolmen. Planering av nationell yrkesfiskekonferens pågår också.
- Pågående arbete vattenbruk – Planering av nationell vattenbrukskonferens, nylansering av svensktvattenbruk.se och projektledarträff för innovationsprojekten inom vattenbruk.
- Ändringar i Havs-, fiskeri- och vattenbruksprogrammet – tillskott av medel och omfördelning. Ändringarna planeras att genomföras från och med 1 juli 2025. Det finns inga planerade utlysningar under

våren/sommaren och lång handläggningstid.

Jonny frågade om utlysningar framåt kommer att påverkas med tanke på det osäkra omvärldsläget.

Johan informerade att man beaktar frågorna.

12. Informationspunkt: **Nytt från Vätternvårdsförbundet**

- Översyn av andelar i förbundet – behövs en referensgrupp. Senaste översynen var i början på 90-talet. Vätternvårdsförbundet önskar att någon från Samförvaltning Fiske kan vara med i en referensgrupp för att representera fisket. Ingen visar intresse under mötet.
- Miljöövervakningsprojekt miljögifter – Pesticider i tillflöden. Bioassay: hög östrogenaktivitet – varför? Källspårningsprojekt. PFAS-trend i fisk 1972–2023 tillsammans med Mälaren och Vänern.
- 2024 blev analys av ultrakorta PFAS klart, vilket resulterade i 135 ng/L TFA samt analys av läkemedelsrester.
- Åtgärdssamordning – pilotprojekt i södra Vättern med mål att jobba fram åtgärder mot övergödning inom tillrinningsområdet. Just nu mycket arbete med samverkan mellan myndigheter och med andra intressenter. De första projekten planeras för Ålebäcken, Röttleån och Lillån-Huskvarna.
- Förbundsstämma 6 maj i Huskvarna. Beslut om Förvaltningsplan fisk och fiske Vättern 2025-2032.

13. Informationspunkt: **Nya rapporter**

- Rapport 161 Glacialrelikta kräftdjur i Mälaren, Vänern och Vättern 2022
- Rapport 162 Satellitbaserade indikatorer för sötvatten
- Rapport 163 Glacialrelikta kräftdjur i Mälaren, Vänern och Vättern 2023
- Rapport 164 Signalkräfta i Vättern – hot mot bottenfauna och vattenväxter inom Natura 2000
- Nätprovfiske i Vättern 2023 (Aquanotes)

14. Informationspunkt: **Nytt från arbetsgrupperna**

- **Kräftgruppen:** Rasmus sammankallar till möte.
- **Övervakning/undersökning:** Möte planeras innan sommaren. Malin sammankallar.

- **Tillsynsgruppen:** Haft möte och samråd kring tillsynsplanen.
- **Sikgruppen:** Möte 4 december med genomgång av aktuellt läge, Alfred har kollat i det tidigare GAP-projektet. Nästa steg digitalt möte mellan SLU och yrkesfisket. Yrkesfisket lyfter att man gärna vill få till det digitala mötet så snart som möjligt. Man kan konstatera att sik är en underutnyttjad resurs. Yrkesfisket får massor av simpior vid sikfiske i okt-feb. Önskemål om att kunna fiska mer vår och sommar (mars-sept), 30 m och lite djupare.
- **Informationsgruppen:** Möte i gruppen.
- **Harrgruppen:** Skarven är viktig att lyfta, yrkesfisket ser att fisken trycks ut från strandzonen i och med skarvens etablering.

Det lyftes ett önskemål om att ta med vilka som ingår i vilka grupper under genomgången av arbetsgrupperna.

15. Diskussionspunkt: Arbete utifrån förvaltningsplan fisk och fiske

Deltagarna delades upp i två grupper för att diskutera åtgärdsförslag från förvaltningsplanen. Grupperna skulle därefter svara på några frågor kopplat till åtgärdsförslagen.

- Förslag: **Utreda harrbeståndets utveckling**
 - i. *Vad kan samförvaltningen göra?*
Samförvaltningen kan samordna arbetet och sprida fakta. Harrgruppen bevakar frågan. Samförvaltningen kan också påverka olika aktörer.
 - ii. *Hur kan min organisation bidra till åtgärden?*
Delta i dialog och bidra till restaurering och inventering. Upplåta fiske på enskilt vatten för forskningsförsök och eventuellt hjälpa till vid jakt efter skarv.
 - iii. *Möjliga finansiärer?*
Staten, forskningsmedel, fiskevårdsfonden, fiskerifonden, EU-stöd. Förslag om att hitta expert för att söka medel lyftes också.
 - iv. *Möjliga utförare?*
SLU bör ha en större roll. Fisket skulle också kunna undvika att fiska där det finns harr.
 - v. *Tillvägagångssätt? Förslag?*
HaV och Länsstyrelsen borde samråda. Mer riktad forskning och fler aktörer involverade. Flera måste lyfta hur viktigt det är till HaV.

- Förslag: **Utreda Vätterns fisk och fiske utifrån ett försörjningsberedskapsperspektiv**
 - i. *Vad kan samförvaltningen göra?*

Starta en arbetsgrupp. Beräkna uttagspotential, troligen större än man tror.
 - ii. *Hur kan min organisation bidra till åtgärden?*
 - Sprida information om vad den egna organisationen gör för arbete med försörjningsberedskap.
 - Bör finnas med i kommunernas beredskapsplaner.
 - Fiskerättsägare har utrustning och kan bidra med många grejer, bland annat underlätta för sjösättning och vattenupptag, batterihållning kopplat till vattenkraft m.m.
 - Någon aktör bör ha beredskapslager med fiskenät, eftersom det är väldigt lång leveranstid från leverantörer.
 - Det är viktigt att få in fiskresursen i många olika planer från flera aktörer.

- Förslag: **Utreda förutsättningar för hetvattenstvättar för att desinficera båtar och utrustning för att motverka spridning av främmande arter**

På grund av tidsbrist hann vi inte diskutera förslaget, men några tankar lyftes:

 - Västerviks kommun utvecklar båttvättar. Vi bör kika på hur man har gjort där. Ex. vid Slottsholmens marina. Gästhamnar Sverige är eventuellt projektägare.
 - Leader potentiell huvudfinansiär.

Efter övningen kom vi fram till att vi borde följa upp förvaltningsplanen på särskilda extrainsatta möten eftersom det behövs mycket tid.

16. Genomgång av inkomna förslag

- Harrförslagen är genomförda.
- Utmärkning av redskap på g, men kanske Q4?
- Gemensamt ansvar att lyfta frågan om särskild fiskeavgift för Vättern och statistik från fritidsfisket, lyfts i

fiskelagstiftningsrevideringen. Gemensamt svar från alla stora sjöarna? Samförvaltningen kan skicka ett svar på utredning.

17. Beslutspunkt: Fisketillsynsplanen

Beslut: Samförvaltningen godkänner fisketillsynsplanen.

Jonny ger en eloge till fisketillsynen från yrkesfisket.

18. Övriga frågor

Yrkesfisket (via Jonny) lyfter resursfördelningen som finns med i förvaltningsplanen. Hur tillgodoser Länsstyrelsen resursfördelningen av lax 90–10 fördelning som finns med i Förvaltningsplanen.

Anton - Intresset efter att fiska lax har varit lågt från yrkesfisket, men stort från fritidsfisket. För fritidsfisket är turism ett stort värde. Fördelningen var från början tänkt för att inte konkurrera om samma resurs.

Åse – vi hamnar i en "moment 22"-situation, finns inte resursen så finns inte efterfrågan. Svårt att följa värdet från fisk till tallrik. Spö vs nät, förädlingsvärde och slutprodukt. Restauranger får inte ta del av laxen som resurs.

Samförvaltningen bör kanske ha omröstning i frågorna om resursfördelningen?

Petter – håller med om att fördelningen blir skev 90–10. Då kommer dispensfördelningen bli som den är och inte ge möjlighet till vidareutveckling. Fler laxfällor? Anton – ingen har sökt dispens för det.

Ingemar – större del av befolkningen får ta del av resursen om yrkesfisket får ta större del av resursen.

Ove – viktigt för sportfisket, värt mer per spö snarare än nät. 90–10 är bra.

Pierre – köper resonemanget ovan, men anser att laxen är en stor del av det som lockar till Vättern.

Jonny – Det kan bli viktigt ur beredskapssynpunkt. Dessutom fungerar laxfällor inte året om.

Sammanfattningsvis kan man konstatera att samförvaltningen inte är överens i frågan och att processen kring resursfördelning behöver ses över.

Det fanns önskemål om att även diskutera röding och sik avseende resursfördelning och hur Länsstyrelsen tänkt hantera fördelningen. Men tid fanns inte. Frågan behöver komma in i tid för att ges möjlighet att diskutera under samförvaltningsmötet.

Ordföranden tackade deltagarna och avslutade mötet.

19. Nästa möte

Onsdag 22 oktober på Rosenlunds Herrgård, Jönköpings län.

Behöver vi ha extra möte?

20. Mötet avslutas

Rasmus Lindblad
Vid protokollet

Annica Magnusson
Mötesordförande

Petter Jakobsson
Justeringsperson

BILAGA 1

Närvarande:

Annica Magnusson, Jönköpings kommun
Malin Setzer, Vätternvårdsförbundet
Anders Lundgren, Karlsborgs kommun**
Anton Halldén, Länsstyrelsen i Jönköpings län
Jonny Ståhl, Insjöfiskarna
Göran Sundblad, Sveriges lantbruksuniversitet*
Ingemar Bergbom, Habo kommun
Rasmus Lindblad, Vätternvårdsförbundet
Åse Wännerstam, Wettersaga
Pierre Rydén, Vätterns fritids och fiskevårdsförbund
Ove Johansson, Fisketurism
Petter Jakobsson, Fiskevattenägarförbundet
Johan Penner, Jordbruksverket*
Sofia Brockmark, Havs- och vattenmyndigheten*,**
Friederike Ermold, Vätternvårdsförbundet*,**

*Via skype

** Delar av mötet